

REZUMAT EXECUTIV

Persoanele strămutate din Ucraina în Moldova

CALEA SPRE SOLUȚII DURABILE

iulie 2024

WORLD BANK GROUP

REZUMAT EXECUTIV

Pe măsură ce invazia Rusiei în Ucraina continuă, populația de persoane strămutate din Ucraina și care trăiesc în Moldova va continua să aibă nevoie de sprijin, mai ales că perspectivele de întoarcere în Ucraina rămân neclare.

Guvernul Republicii Moldova a dat dovadă de spirit de conducere în ceea ce privește răspunsul la nevoile de urgență ale persoanelor strămutate din Ucraina. Cu toate acestea, pe măsură ce situația de strămutare se prelungește, sunt necesare intervenții de dezvoltare pe termen mai lung menite să sprijine incluziunea socioeconomică a persoanelor strămutate.

Autoritățile publice locale (APL) joacă un rol crucial în efortul Moldovei de a identifica soluții durabile și pe termen lung pentru populația strămutată.

Acest studiu are ca scop surprinderea și înțelegerea experiențelor și nevoilor populației strămutate care trăiește în Moldova, alături de nevoile și perspectivele APL și ale comunităților gazdă, precum și identificarea intervențiilor politice care ar putea sprijini cel mai eficient populațiile strămutate și comunitățile gazdă. Obiectivul general este de a sprijini stabilirea de soluții pe termen lung care vor permite populațiilor strămutate să se dezvolte în noile lor locații.

Pentru a facilita evaluarea sistematică a nevoilor actuale ale persoanelor strămutate și a celor mai adecvate răspunsuri, studiul se bazează pe mai multe criterii pentru soluții durabile incluse în Cadrul privind soluțiile durabile pentru persoanele strămutate în interiorul țării al Comitetului permanent interinstituțional (IASC). Deși acest cadru a fost conceput pentru a răspunde nevoilor persoanelor strămutate intern, definiția soluțiilor durabile este adecvată pentru refugiați, deoarece se concentrează asupra momentului în care persoanele strămutate nu mai au nevoi specifice de asistență și protecție care sunt legate de strămutarea lor.

Pentru a colecta date relevante, studiul a utilizat următoarele metode de cercetare: (a) un sondaj în rândul funcționarilor administrației publice locale din 417 municipalități care găzduiesc populații strămutate din Ucraina, (b) 10 discuții de grup cu persoane strămutate și gospodării care găzduiesc refugiați și (c) 12 interviuri individuale aprofundate cu părțile interesate relevante. Constatările au fost completate prin cercetări documentare. Au fost consultate rapoartele de evaluare a nevoilor multisectoriale pentru perioada 2022-2023, pentru a urmări și a înțelege evoluția nevoilor și perspectivelor populațiilor strămutate și ale comunităților gazdă în tranziția către soluții durabile.

În prezent, Moldova găzduiește aproximativ 120 000 de persoane strămutate din Ucraina. Majoritatea sunt femei și copii. Cu toate acestea, compoziția demografică a acestei țări s-a schimbat, pe măsură ce numărul persoanelor singure a crescut.

Republica Moldova a instituit un regim de protecție temporară (PT) care urmează să expire în mai 2025. Înregistrarea în PT este cea mai simplă modalitate prin care persoanele strămutate

din Ucraina au acces la muncă, asistență medicală, asistență socială, educație și alte servicii esențiale.

Cu toate acestea, înregistrarea s-a realizat lent. Până la sfârșitul lunii aprilie 2024, doar 44 784 de persoane au solicitat și au primit protecție temporară (PT).

Spre deosebire de perioada imediat următoare invaziei Rusiei în Ucraina, majoritatea persoanelor strămutate au asigurat accesul la bunuri de bază, precum apă și alimente. Majoritatea au trecut de la locuințe publice la locuințe private. În plus, un număr tot mai mare de persoane strămutate își găsesc de lucru în Moldova.

Cu toate acestea, există încă nevoi nesatisfăcute care împiedică identificarea unor soluții durabile.

Deși numărul acestora a crescut considerabil, mulți copii strămutați nu sunt încă înscriși în școlile moldovenești, iar un procent semnificativ de persoane strămutate nu fac parte din forța de muncă. Deseori, serviciile specializate de asistență medicală nu sunt accesibile sau disponibile, în special în zonele rurale. Multe persoane strămutate se străduiesc să reușească să facă față cheltuielilor. Asistența în numerar continuă să fie principala sursă de venit pentru multe persoane strămutate și aproape toate primesc ajutor umanitar.

Persoanele strămutate raportează numeroase bariere care împiedică accesul lor la servicii. Cele mai multe dificultăți raportate sunt lipsa de informații cu privire la servicii și la procedurile de solicitare, necunoașterea limbii locale, precum și lipsa de timp din cauza creșterii numărului de copii îngrijiți și a altor sarcini casnice. Traumele legate de război, experiențele de discriminare, intimidare și ostilitate în comunitatea gazdă au, de asemenea, un efect invalidant.

APL-urile sunt puncte critice de contact și de informare, în special în zonele rurale, unde serviciile sunt mai limitate. Cu toate acestea, lipsa de cunoștințe cu privire la serviciile esențiale poate fi scăzută în rândul APL. De exemplu, aproape un sfert (22%) din APL chestionate au declarat că nu au primit nicio informație relevantă privind protecția temporară.

APL-urile se află la interfața relațiilor dintre persoanele strămutate și comunitățile lor gazdă. Acestea sunt bine plasate pentru a observa și a raporta cu privire la nevoile unice din cadrul comunităților lor. Cu toate acestea, această comunicare în două direcții nu este la fel de fluidă în practică. Aproximativ două treimi din autoritățile locale intervievate au declarat că interacționează în mod regulat cu persoanele strămutate din comunitățile lor; cu toate acestea, doar o treime au interacționat direct cu Inspectoratul General pentru Migrație (IGM). În plus, observațiile APL cu privire la situația de pe teren nu sunt întotdeauna în concordanță cu percepțiile persoanelor strămutate. Un astfel de caz documentat în acest studiu se referă la accesul la locuri de muncă.

APL-urile îndeplinesc funcții esențiale în ceea ce privește furnizarea și coordonarea unei game largi de servicii pentru persoanele strămutate. Cu toate acestea, APL dispun de resurse financiare și umane limitate. De exemplu, majoritatea utilizează încă registre pe hârtie. Doar 11-13% dintre funcționarii intervievați declară că utilizează baza de date electronică națională.

În general, comunitățile gazdă sunt prietenoase și sigure pentru persoanele strămutate

din Ucraina. În mod similar, persoanele strămutate din Ucraina sunt recunoscătoare comunităților locale pentru sprijinul lor. Cu toate acestea, există dovezi ale unei creșteri a ostilității locale, alimentată de resentimentele legate de distribuirea inechitabilă a resurselor și de sensibilitățile politice. APL pot juca un rol crucial în modelarea percepțiilor comunității, în coordonarea furnizării de servicii și, în cele din urmă, pot contribui la crearea unei comunități mai favorabile incluziunii și mai prospere.

Mai jos sunt prezentate principalele recomandări ale raportului pentru avansarea către soluții durabile. Cele mai urgente priorități de acțiune includ: furnizarea de informații de piață și sprijin pentru a asigura accesul la locuințe de calitate; continuarea adaptării punctelor de intrare în sistemul educațional pentru a spori înscrierea și interacțiunea socială dintre refugiați și studenții din comunitatea gazdă; îmbunătățirea accesului la serviciile de îngrijire și la informațiile privind piața muncii pentru a spori participarea femeilor la forța de muncă; și îmbunătățirea accesului la informații privind drepturile și serviciile pentru refugiați pentru a spori beneficiile protecției temporare. Prevenirea discriminării și consolidarea coeziunii sociale vor necesita o mai mare atenție pe măsură ce trece timpul și diviziunile mai puțin vizibile din societate pot deveni mai importante.

Stabilirea siguranței și securității pe termen lung

- ▶ Sensibilizarea și formarea autorităților naționale și locale cu privire la posibilele forme de discriminare și ostilitate cu care se pot confrunta persoanele strămutate și consilierea acestora cu privire la modelarea și cultivarea unui mediu comunitar public primitor și deschis.
- ▶ Instruirea poliției comunitare cu privire la modul de a răspunde la cazurile de violență bazată pe gen (VBG) care implică refugiați/străini, unde să îi trimită pentru servicii medicale, psihosociale, juridice, de locuințe și alte servicii.
- ▶ IGM ar trebui să elaboreze materiale de comunicare și campanii pentru a elimina discriminarea și violența împotriva refugiaților, a femeilor, în special.

Stabilirea unui standard de viață adecvat, fără discriminare

- ▶ APL trebuie să dispună de resurse financiare și umane care să le sporească capacitatea de a furniza direct sau de a coordona furnizarea de servicii esențiale persoanelor strămutate. De asemenea, este necesară o mai bună legătură cu agențiile naționale pentru a răspunde nevoilor în evoluție.
- ▶ Ar trebui utilizate noile tehnologii pentru a face procedurile de înscriere, accesul la servicii și trimiterea între agenții mai eficiente și mai simplificate. Digitalizarea ar trebui să fie însoțită de orientări pentru persoanele strămutate cu privire la utilizarea serviciilor online.

Accesul la mijloace de trai și locuri de muncă

- ▶ Inițiativele de plasare a forței de muncă și programele de formare ar trebui, de asemenea, să vizeze persoanele strămutate cu înaltă calificare. Multe persoane strămutate întâmpină dificultăți în găsirea unui loc de muncă care să corespundă competențelor lor, în pofida dovezilor privind existența unor nevoi pe piața muncii.
- ▶ Există o nevoie în creștere de servicii de îngrijire a copiilor și de alte servicii de îngrijire. Multe persoane strămutate sunt împiedicate să se implice mai activ pe piața muncii din cauza lipsei de timp.
- ▶ Accesul la credite, finanțare și sprijin pentru afaceri va continua să fie important atât pentru persoanele care lucrează pentru a-și menține și dezvolta întreprinderile, cât și pentru persoanele care doresc să își deschidă propria afacere.
- ▶ Furnizorii de servicii esențiale, inclusiv personalul medical și profesorii, ar trebui să fie instruiți pentru a identifica și a răspunde mai bine nevoilor persoanelor strămutate. În plus, ar trebui organizate și sprijinite campanii de sensibilizare și conștientizare, evenimente comunitare și culturale, pentru a consolida coeziunea socială. APL și centrele regionale de integrare pot acționa ca puncte focale.

Accesul la documente personale și de altă natură fără discriminare

- ▶ Materialele informative privind toate serviciile esențiale, inclusiv statutul de protecție temporară, educația, asistența medicală, cazarea, ocuparea forței de muncă și asistența socială, ar trebui să fie elaborate și puse mai ușor la dispoziția persoanelor strămutate. Informațiile ar trebui să fie în formate accesibile și să fie distribuite prin canale cu o acoperire eficientă, inclusiv online și prin alte mijloace digitale, cum ar fi chioșcurile.
- ▶ Trebuie stabilite canale fiabile de comunicare și informare. Persoanele strămutate din zonele rurale, dar și din APL, primesc informații despre serviciile esențiale printr-o serie de surse, dintre care multe nu sunt oficiale și care pot fi inexacte.
- ▶ Cursurile de învățare a limbii ar trebui să fie puse la dispoziția persoanelor strămutate în mod continuu, pentru a facilita accesul în special în rândul familiilor supra-împovărate.

O listă mai detaliată și mai cuprinzătoare de recomandări poate fi găsită la sfârșitul raportului.

WORLD BANK GROUP

REZUMAT EXECUTIV

Persoanele strămutate din Ucraina în Moldova

CALEA SPRE SOLUȚII DURABILE

iulie 2024